

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

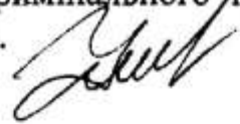
СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

Гендерні засади
кримінально-правової політики

підготовки бакалавра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми ПРАВО

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Гендерні засади кримінально-правової політики» підготовки бакалавра, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, за освітньо-професійною програмою ПРАВО

Розробники: доцент кафедри кримінального права і процесу, кандидат юридичних наук, доцент Старко О. Я.
доцент кафедри кримінального права і процесу, кандидат юридичних наук, доцент Фідря Ю. О.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри кримінального права і процесу

протокол № 1 від 10 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри: _____ (Фідря Ю. О.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право, освітньо-професійна програма Право освітній рівень – бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
ІНДЗ: є		Лекції 28 год.
		Практичні (семінарські) 28 год.
		Самостійна робота 56 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладачів

ПП Фідря Юлія Олександрівна

Науковий ступінь кандидат юридичних наук

Вчене звання доцент

Посада завідувач, доцент кафедри кримінального права і процесу

Контактна інформація fix357@ukr.net

Дні занять: <https://www.law.eenu.edu.ua/zanyatiya-1>

ПП Старко Оксана Леонтіївна

Науковий ступінь кандидат юридичних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри кримінального права і процесу

Контактна інформація okstarko@ukr.net

Дні занять: <https://www.law.eenu.edu.ua/zanyatiya-1>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

«Гендерні засади кримінально-правової політики» є однією з вибіркових навчальних дисциплін. Цей предмет дає вихідні знання про основи гендерної теорії кримінального права; національну та міжнародну кримінально-правову рамку протидії гендерно обумовленому насильству; кримінально-правові механізми боротьби з гендерним насильством; форми гендерної дискримінації та заходи протидії цьому явищу.

Зміст курсу спрямовано на формування у здобувачів освітніх цілісного та глибокого розуміння необхідності створення простору рівних соціальних можливостей для реалізації особистості чоловіків і жінок в усіх сферах життєдіяльності, а впровадження європейських стандартів прав людини у нашій державі вимагає чіткого розуміння принципів гендерної рівності та недискримінації.

Вивчення вибіркової дисципліни «Гендерні засади кримінально-правової політики» базується на знаннях, уміннях та навичках, отриманих студентами у ході вивчення дисципліни «Кримінальне право України».

Опанування дисципліни «Гендерні засади кримінально-правової політики» дозволить студентам глибше вивчити та зрозуміти цінності гендерної рівності та проблеми її забезпечення, допоможе подолати існуюче дискримінаційне ставлення й запобігти впливу гендерних стереотипів на прийняття юридично значущих рішень.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів освіти на належному рівні гендерну компетентність, тобто здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК12) із врахуванням специфіки кримінально-правової сфери.

Завдання навчальної дисципліни:

1) на підставі аналізу законодавства та практики його застосування забезпечити глибоку обізнаність правника щодо гендерної політики та шляхів її реалізації, гендерної культури та поведінки, особливостей їх формування та впливу на соціум;

2) розвинути гендерну чутливість правника, внутрішню готовність до застосування ефективних механізмів забезпечення принципу рівності та недопущення проявів гендерної дискримінації;

3) виробити здатність та вміння аналізувати, виявляти та належним чином реагувати на прояви гендерно обумовленого насильства, нетерпимості та інші випадки порушення прав та свобод людини в аналізованій сфері.

3. Результати навчання

За підсумками вивчення курсу «Гендерні засади кримінально-правової політики» здобувачі освіти повинні досягнути таких програмних результатів навчання:

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

За підсумками вивчення курсу «Гендерні засади кримінально-правової політики» у студентів повинен бути сформований відповідний набір компетентностей.

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12 Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

Вказані фахові компетентності формуються із урахуванням предмету вивчення навчальної дисципліни «Гендерні засади кримінально-правової політики».

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Кон сул.	Форма контр./Бали
Змістовий модуль 1. Правові основи теорії гендеру						
Тема 1. Гендер і гендерна рівність: основні поняття та концепції	15	4	4	6	1	СР+ДС
Тема 2. Міжнародні зобов'язання України в сфері забезпечення гендерної рівності	10	2	2	5	1	СР+ТР
Тема 3. Забезпечення гендерної рівності в Україні: стан та перспективи.	10	2	2	5	1	СР+РК
Тема 4. Поняття гендерної дискримінації та її ідентифікація	15	4	4	6	1	СР+РК
Тема 5. Гендерні стереотипи як бар'єр у реалізації прав людини	9	2	2	5		РМГ+Р
Разом за модулем 1	59	14	14	27	4	
Змістовий модуль 2. Кримінально-правова охорона гендерної рівності						
Тема 6. Основи гендерної теорії кримінального права.	11	2	2	6	1	СР+ДБ
Тема 7. Національна та міжнародна кримінально-правова рамка протидії гендерно обумовленому насильству.	15	4	4	6	1	СР+ДС
Тема 8. Кримінально-правові механізми боротьби з гендерним насильством.	15	4	4	6	1	СР+РК
Тема 9. Форми гендерної дискримінації та заходи протидії цьому явищу.	11	2	2	6	1	СР+РМГ
Тема 10. Доступність кримінального правосуддя для жінок	9	2	2	5		СР+Р
Разом за модулем 2		14	14	29	4	
МКР 1						30
МКР 2						30
Всього годин / балів	120	28	28	56	8	100

5. Завдання для самостійного опрацювання

Формами самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Гендерні засади кримінально-правової політики» є опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до виступу на семінарських заняттях; систематизацію вивченого матеріалу; опрацювання й підготовка огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; підготовка (написання) письмових робіт – реферату, задачі, що включає підбір необхідних джерел інформації та їх опрацювання; написання й редагування тексту роботи, належне її оформлення.

Завдання для самостійної роботи розробляються на кожен навчальний рік окремо з урахуванням змін до законодавства. Завдання для самостійної роботи доступні на кафедрі (у паперовому вигляді) та розміщені на сайті факультету.

IV. Політика оцінювання

Поточне оцінювання результатів вивчення курсу здійснюється на практичних заняттях через усне опитування, письмове вирішення завдань, задач (казусів), письмові відповіді на окремі питання тощо.

Критеріями оцінювання знань здобувачів освіти під час усних та письмових відповідей з курсу є:

- повнота розкриття питання;
- використання основної та додаткової літератури (нормативно-правових актів, підручників, навчальних посібників, журналів тощо);
- логіка викладення матеріалу, культура мови, емоційність та переконаність;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки.

Контрольне оцінювання проводиться шляхом виконання модульних контрольних робіт, які проводяться у письмовій формі.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях:

10-9 балів – здобувач освіти дав відповідь, яка є правильною, повною та обґрунтованою, викладеною логічно, системно, граматично та стилістично правильно, що свідчить про високий рівень теоретичних знань здобувача освіти, його вміння користуватися різними методами наукового аналізу; містить правильні та чіткі визначення теоретико-правових понять; демонструє наявність належних знань щодо змісту основних нормативно-правових актів, їх назв та сфери застосування; містить власний аналіз проблеми, порівняння різних наукових поглядів, самостійні висновки та аргументацію своєї думки.

8-6 балів – здобувач освіти загалом розкрив питання, однак відповідь містить один або декілька з перерахованих недоліків: наявні помилки та/або неточності у розкритті предмета питання, змісту окремих правових понять та категорій, некоректні формулювання їх визначень, нечіткі характеристики відповідних інститутів та явищ; містить неправильні назви нормативно-правових актів, помилки в розкритті їх змісту; є неповною; не є аргументованою, не містить посилань на нормативно-правові акти та інші джерела; дещо порушена логіка викладу матеріалу; містить грубі стилістичні помилки або незначну кількість виправлень; містить незначні помилки щодо аргументації рішення ситуації або перелік аргументів не є вичерпним.

5-1 бала – здобувач освіти не розкрив питання або виклад містить один або декілька з перерахованих недоліків: відповідь є неправильною; не розкриває сутності питання; в ній допущені грубі змістові помилки, які свідчать про відсутність знань у здобувача освіти щодо конкретного питання або щодо основних положень правової науки, або їх

безсистемність та поверхневність, невміння правильно сформулювати власну думку; викладена безсистемно, з істотним порушенням логіки; містить велику кількість стилістичних помилок, виправлень.

Підсумкова оцінка поточного контролю (40 балів) виводиться шляхом визначення середньої арифметичної оцінки за усі семінарські заняття по усіх темах із коефіцієнтом 4.

Підсумковий контроль проводиться у формі модульного контролю, а саме: шляхом виконання двох модульних контрольних робіт (МКР №1 та МКР №2) у формі комп'ютерного тестування. Максимальний бал за кожну модульну контрольну роботу – 30. Максимальний бал підсумкового контролю – 60.

Підсумкова оцінка визначається в балах як сума оцінок поточного та підсумкового контролю: $40+60=100$ балів (бали вказано у максимальних значеннях).

Якщо підсумкова оцінка становить **не менше як 75 балів**, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка. У іншому випадку або якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг, складається іспит. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти:

- обов'язкове відвідування навчальних занять (лекційних та практичних);
- активність під час занять;

Не допускається:

- пропуск занять без поважних причин;
- систематичні запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу науково-педагогічного працівника при зверненні до текстів нормативних актів).
- при виконанні письмових робіт - списування та плагіат.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності при виконанні навчальних завдань, завдань для самостійної роботи, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання з дисципліни. Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/polozhennya-pro-antyplagiat.pdf>

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 червня 2022 року. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропуски семінарських занять (незалежно від поважності причини) відпрацьовуються в обов'язковому порядку шляхом усної здачі теми пропущеного заняття викладачу у час, відведений для консультацій.

Графік консультацій викладача розміщений на інформаційному стенді кафедри та сайті факультету.

V. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання. Залік проводиться в усній формі.

Перелік питань на залік (4 семестр)

1. Поняття кримінально-правової політики.
2. Поняття гендерної політики.
3. Основні напрямки державної гендерної політики.
4. Поняття та зміст гендерної рівності.
5. Поняття та ознаки гендеру.
6. Правова основа сучасної гендерної політики України.
7. Основні положення Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок.
8. Основні положення Конвенції Ради Європи про запобігання насильству та боротьбу з цими явищами від 7.11. 2011 р.
9. Основні положення Закону України Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
10. Гендерні засади у нормах про призначення покарання та звільнення відбування покарання.
11. Поняття та види обмежувальних заходів.
12. Гендерні засади у нормах особливої частини КК України.
13. Гендерні засади у нормах про умисні вбивства.
14. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання.
15. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини.
16. Доведення до самогубства.
17. Домашнє насильство.
18. Незаконне проведення абортів або стерилізації.
19. Експлуатація дітей.
20. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.
21. Примушування до шлюбу.
22. Зґвалтування.
23. Сексуальне насильство.
24. Примушування до вступу в статевий зв'язок.
25. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку.
- 26.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти (форма контролю – залік)

Оцінка балів	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Частина 1. За заг.ред Левченко К.Б. / Г.Г. Жуковська, К.Б. Левченко, О.О. Остапенко, О.І. Сулова. Київ, 2020. 186 с.
2. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики : навч. посіб. / за ред. Н. Камінської. Київ, 2018. 285 с.
3. Питання проведення гендерно-правової експертизи : постанова Кабінету Міністрів України від 28 листоп. 2018 р. № 997.
4. Меркулова В. О. Гендерна експертиза кримінального законодавства: окремі аспекти національно-правових підходів. *Південно-український часопис*. 2019. № 2. С. 38-40
5. Старко О.Л. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): Монографія. Луцьк: Вежа, 2009. 188 с.
6. Старко О.Л. Особливості віктимологічної характеристики жертв насильницьких злочинів проти особи. *Порівняльно-аналітичне право*. - 2020. - № 2. С. 171-175. URL: http://pap.in.ua/2_2018/93.pdf
7. Фідря Ю., Глушук Т. Особливості впровадження гендерної політики у діяльності Національної поліції України. *Area Nauki*. 2019. № 1 (5). С. 31-39.
8. Фідря Ю. Вчинення злочину на ґрунті статевої приналежності як обставина, яка обтяжує покарання. *Історико-правовий часопис*. 2020. № 1 (15). С. 111-115.
9. Фідря Ю.О. Проблеми реалізації гендерного підходу у професійній діяльності. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки та оборони України: стан, проблеми, перспективи* : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 25 березня 2020 року). Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2020. С. 311-312
10. Фідря Ю. Гендерна компонента у підготовці майбутніх правників. *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу* : матер. VI Міжн. наук.-практ. інтернет-конференції, присвяченої 20-тиріччю інституту (м. Луцьк, 21-22 травня 2020 року) / упоряд.: О.А.Бундак, Т.Й.Жалко, Н.Г.Конон. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 76-78.
11. Харитоновна О.В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Науково-практичний посібник. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2018. 344 с.
12. Уварова О.О. Права жінок та гендерна рівність : Навчальний посібник. Київ, 2018. 204 с.
13. Laura Bates, *Everyday Sexism: The Project that Inspired a Worldwide Movement* Paperback